

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku K. Z.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i
Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2011 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 września 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 17 września 2010 r. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy K. Z. ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, którą po zweryfikowaniu ustalił na kwotę 9.783,84 zł (art. 398² § 1 k.p.c.), jako roczną różnicę emerytury pobieranej i żądanej. Emerytura wnioskodawcy liczona jest od podstawy wymiaru 4.117,70 zł i przy współczynniku 60,20 % (na który składa się 45,20 % za staż i 15 % zwiększenia wobec inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą) wynosi 2.478,90 zł. Wnioskodawca żądał ujęcia w stażu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz własnym i w konsekwencji zwiększenia

współczynnika stażowego do 71,42 %, jednak wraz ze zwiększeniem za inwalidztwo kwota emerytury nie może przekroczyć 80 % podstawy wymiaru, czyli kwoty 3.294,22 zł (art. 15 i art. 18 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy). Różnica miesięczna wynosi 815,32 zł (3.294,22 zł - 2.478,90 zł) a wartość przedmiotu zaskarżenia 9.783,84 zł (815,32 zł x 12) - art. 22 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie uznał za uprawnione stanowiska wnioskodawcy, iżby wartość przedmiotu zaskarżenia ustalić bez uwzględnienia podwyższenia emerytury o 15 % podstawy jej wymiaru za inwalidztwo w związku ze służbą, gdyż jest to integralna część emerytury.

W zażaleniu wnioskodawca zarzucił, że spór nie dotyczył podwyższenia emerytury uregulowanego w art. 15 ust. 4 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, czyli podwyższenia jej o 15 % podstawy wymiaru i nie tej części emerytury dotyczy skarga kasacyjna. Aktualna emerytura jest ustalana współczynnikiem 45,20 %, natomiast współczynnik, który uwzględniałby dodatkowo do wysługi lata pracy we własnym gospodarstwie rolnym i w gospodarstwie rolnym rodziców wyniósłby 71,42 %. Spór dotyczy tylko różnicy między procentową podstawą świadczenia otrzymywanego i hipotetyczną procentową wartością podstawy świadczenia bez podwyższenia za inwalidztwo w związku ze służbą. Wówczas miesięczna różnica wynosi 1.079,68 zł (podstawa 4.117,78 zł x 71,42 % - podstawa 4.117,78 zł x 45,20 %) i wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 12.956,16 zł (1.079,68 zł x 12).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie ujawnia specyfikę spraw z zakresu ubezpieczenia (zabezpieczenia) emerytalnego, która co do wartości przedmiotu sporu i w konsekwencji zaskarżenia jest odmienna od sporów w typowych sprawach cywilnych.

W zwykłej sprawie cywilnej to powód decyduje o wysokości żądania i wartości przedmiotu sporu (art. 187 § 1 k.p.c.). Jego dyspozycja w tym zakresie jest wiążąca.

Inaczej jest w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, która nie są sprawami z „zakresu prawa cywilnego”, choć do ich rozpoznania w sądzie powszechnym stosuje się przepisy postępowania cywilnego (art. 1 i 2 k.p.c.).

Na gruncie tych spraw to właśnie prawo materialne (ustawa) decyduje, co może stanowić przedmiot sprawy sądowej. Wyraża się to między innymi w tym, że ustawy

emerytalne szczegółowo określają algorytmy ustalania świadczeń emerytalnych, na które z reguły składają się określone elementy (podstawa wymiaru, kwota bazowa, staż pracy lub inne okresy oraz zwiększenia).

Precyzyjnie o składnikach i sposobie ustalenia wysokości emerytury funkcjonariusza decyduje ustawa z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Emerytura składa się z podstawy i określonych wzrostów stażowych. Emeryturę podwyższa się o 15 % podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służą (art. 15). W przypadku zwiększenia z tego tytułu emerytura nie może przekroczyć 80 % podstawy jej wymiaru (art. 18).

Organ rentowy załatwia sprawy ubezpieczonych, co nie znaczy, że jego decyzje w tych sprawach mogą dotyczyć tylko faktów, tj. tego czy ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnych własnym lub rodziców. Taki fakt ma znaczenie tylko dla stosowania prawa i organ rentowy wydając decyzję rozstrzyga o prawie w zakresie podstawy materialnej określonej w ustawie. To z kolei wyznacza przedmiot sprawy sądowej. W tej sprawie nie było kwestionowane prawo do emerytury lecz tylko żądanie jej zwiększenia za tzw. okresy rolne. W nich skarżący upatrywał różnicę procentową odnoszoną do podstawy świadczenia i tylko w tym zakresie chciał zamknąć ustalenie wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia).

Stanowisko skarżącego nie jest uprawnione, gdyż skoro zarzuca nieuwzględnienie w stażu emerytalnym danego okresu, to przedmiot sprawy może koncentrować się na tym okresie, jednak nie uprawnia to stwierdzenia, że ten sporny wycinek składowy emerytury ma decydować o wartości przedmiotu zaskarżenia.

W orzecznictwie wielokrotnie już powiedziano, że w sprawie, w której skarżący kwestionuje wysokość świadczenia emerytalnego ze względu na pominięcie określonego składnika, wartość przedmiotu zaskarżenia (sporu) wyznacza różnica pomiędzy roczną wysokością świadczenia otrzymywanego (niespornego) i żądanego.

Zwiększenie emerytury za inwalidztwo przysługuje funkcjonariuszowi z mocy ustawy i gdyby pozwany przy ustalaniu wysokości emerytury miał je pominąć, to wydałby wadliwą decyzję. Nie pozwala na to ustawowy algorytm ustalania

wysokości emerytury (art. 15 ust. 4 ustawy). Kreowanie więc wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w granicach zwiększenia stażu emerytalnego jest nieuprawnione, gdyż organ rentowy w jednej decyzji ma rozstrzygnąć o całości świadczenia. Nie można więc redukować przedmiotu sporu do poszczególnych elementów świadczenia bez uwzględnienia całości. O wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła zatem decydować tylko różnica między procentową podstawą świadczenia otrzymywanego a hipotetyczną procentową podstawą świadczenia bez podwyższenia z tytułu inwalidztwa w służbie. Ustawa nie pozwala na wyłączenie przy ustalaniu wysokości emerytury podwyższenia z tytułu inwalidztwa, gdyż jest ono obligatoryjne i liczone jest od podstawy wymiar emerytury. To, że sam spór nie dotyczył podwyższenia emerytury o 15 % za inwalidztwo nie oznacza wyłączenia tej wartości z obliczenia wysokości świadczenia, gdyż wówczas (niezasadnie) należałoby wyłączyć również niesporne okresy służby.

Kwota emerytury ze zwiększeniem za inwalidztwo nie może przekroczyć 80 % podstawy wymiaru emerytury (art. 18 ust. 1). Skoro maksymalne świadczenie to kwota 3.294,22 zł (podstawa 4.117,78 x 80 %) i skarżący otrzymywał 2.478,90 zł emerytury (podstawa 4.117,78 x 60,20%), to wartość zaskarżenia nie mogła być wyższa niż 10.000 zł, gdyż wynosiła 9.783,04 zł ($3.294,22 \text{ zł} - 2.478,90 = 815,32 \times 12$).

Wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza więc różnica pomiędzy emeryturą przysługującą i żadaną, która jest niższa niż kwota warunkująca dopuszczalność skargi kasacyjnej (art. 398² § 1 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.